

Obligatorisk oppgave nr. 3

DRI 1001, høst 2005

skrevet av

Marius Jahren,

Marius Lifvergren

og

Lena Haugan Larsen

(forside med bekreftelse fra gruppa, leveres til gruppelærer onsdag 16.11.05)

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	side 2
2. Ulike styringsformer	side 2
3. Universitetets reglement for bruk av IT-tjenester	side 4
4. Studentweb	side 5
5. Kurssidene	side 7
6. Classfronter - en betraktning	side 8
7. Konklusjon	side 11
Litteraturhenvisning	side 12

Vedlegg:

Reglement for bruk av universitetets IT-tjenester

1. Innledning

I denne oppgaven vil vi undersøke i hvilken grad og på hvilken måte universitetet prøver å styre studentenes bruk av IKT. Vi vil innledningsvis ha en teoretisk del om de ulike styringsformene som nevnes i problemnotatet "Er teknologien styrbar – noen momenter", før vi ser litt på universitetets IT-reglement. Deretter vil vi se på tre av IKT-løsningene som er i bruk ved universitetet i dag. De tre vi har valgt å belyse er Studentweb, kurssidene til DRI 1001 og Classfrontier. Vi har valgt å ta de for oss enkeltvis, og legge vekt på hvordan vi som brukere opplever tjenestene.

2. Ulike styringsformer

Determinisme er den teologiske og filosofiske oppfatning om at alt i naturen, også menneskenes vilje og handlinger, er årsaksbestemt og en nødvendig virkning av ytre og indre årsaker. Med andre ord kan det sies at det ikke eksisterer noen fri vilje. En *determinant* er en tallforbindelse som utgjør en viss funksjon av de koeffisientene som inngår i et system av første grads ligninger, og er en avgjørende faktor. Når noe er *determinativt* er det bestemmende og henvisende, mens *determinert* betyr at noe er bestemt og fastsatt.¹

Hvordan kan vi så kombinere og assosiere dette med informasjonsteknologi?

Teknologideterminisme bygger på en antagelse om at teknologien er en selvregulerende og selvbestemmende kraft i dagens samfunn, og at det derfor er lite menneskene kan gjøre for å styre teknologiens utvikling. Videre vil dette ha konsekvenser for og store innvirkninger på samfunnsutviklingen. Disse konsekvensene kan være at vi bare anslagsvis kan beregne den ukjente teknologiske utviklingsprosessen ved å sammenligne med den utviklingen som allerede har skjedd.²

I Arild Jansens notat "Er teknologien styrbar – noen momenter?"³ henviser han til Sørensenes uttalelser om at

"teknologideterminismen på mange måter er en behaglig måte å argumentere på. Politikerne kan på denne måten frasi seg ansvaret for å styre teknologiutviklingen, den må bare følge sin 'logikk'. Det er de ulike laboratorier og forskningsinstitusjoner som utvikler ny kunnskap og ny teknologi som er avgjørende. Samtidig har heller ikke forskerne eller ingeniørene full innsikt i konsekvensene av det de utvikler."⁴

Et ytterpunkt som teknologideterminisme må også ha en motpol. Her kalles dette sosial konstruksjon av teknologi eller sosialdeterminisme, og bygges på ulike nivåer av sosiale og samfunnsmessige forhold som styrer den teknologiske utviklingen som igjen vil gi oss den teknologien vi ønsker oss og mener vi kan ha nytte av. To slike perspektiver er systemperspektivet og aktørperspektivet. Systemperspektivet vil si at utviklingen i hovedsak er et resultat av politiske og institusjonelle strukturer og prosesser som foregår på makronivå, mens aktørperspektivet er lokale handlinger på individ- eller mikronivå som påvirker den

¹ Kunnskapsforlaget Aschehoug & Gyldendal, Fremmedordbok 2003, s.78

² Arild Jansen, Forelesning 8.11.2005 ved UiO, ss.5-6

³ Arild Jansen, *Er teknologien styrbar – noen momenter*?, http://www.afin.uio.no/forskning/notater/4_03.pdf,

⁴ Arild Jansen, *Er teknologien styrbar – noen momenter*?, s. 15,

utviklingsprosessen som skjer. Vår oppgave blir her å skaffe oss den nødvendige innsikt i de samfunnsmessige strukturer og prosesser som både påvirker og styrer teknologiutviklingen, samtidig som vi kartlegger konsekvensene ved disse.⁵

I mellom disse ytterpunktene har vi forskjellige samspillteorier, hvor den teknologiske utviklingen skjer gjennom et samspill mellom sosiale og `ikke-sosiale` aktører i større eller mindre grad. Konsekvenser av samspillteoriene er at det også her blir vår oppgave å skaffe oss innsikt i de samfunnsmessige strukturer og prosesser som innvirker på teknologiutviklingen i større eller mindre grad. Samtidig som det blir viktig at vi forstår de enkelte teknologiers spesifikke egenskaper. Derfor må vi også kartlegge mulige konsekvenser ved de alternative tekniske løsninger og teknologier, mens vi samtidig er åpne for uventede og utilsiktede effekter av de løsninger vi tar i bruk.⁶

Når det gjelder universitet mener vi at utviklingen av de teknologiske løsningene kan kategoriseres under definisjonen samspillteori. I samfunnet for øvrig benyttes ulike typer teknologi og informasjonsteknologi, og for å bli komfortabel med å bruke slik teknologi trengs det trening. Derfor må universitetet forberede studentene ved å sørge for at de under studietiden blir kjent med forskjellige typer informasjonsteknologi. Vi mener altså at universitetet ikke har noen valgmulighet til ikke å følge den utviklingen som samfunnet har på tekniske løsninger.

Samtidig er det gode grunner for å ta teknologien i bruk sett fra universitetets side. Som vi tidligere nevnte sier systemperspektivet at institusjonelle strukturer og prosesser styrer utviklingen på et makronivå, og Universitetet er en slik institusjon. Ved å utvikle og tvinge frem bruk av teknologi i læringsprosessen, vil studentene være mer åpne for å ta i bruk informasjonsteknologi senere. Studentene vil nok forvente og etterspørre teknologi i mye større grad når de først har blitt vant til slik bruk i sin studiehverdag. Og dette kan igjen tvinge frem flere informasjonsteknologiske løsninger på sikt.

Vi vil også nevne at det også ligger noen politiske styringer til grunn for den generelle informasjonsteknologiske utviklingen i Norge. Da tenker vi spesielt på de målene som er presentert i regjeringen Bondeviks IT-politikk, lagt frem av Moderniseringsminister Morten Andreas Meyer juni 2005, under navnet *eNorge 2009 – det digitale spranget*. I denne planen er det presentert en målsetning for omleggingen til digitale offentlige tjenester rettet mot innbyggere og næringsliv.⁷ Hvor et av målene går på at digital kompetanse skal stå sentralt i utdanning og opplæring, da med særlig vekt på IT som læringsverktøy og bruk av IT i fagene.

Men sett fra et annet perspektiv er det også mange økonomiske fordeler ved å legge informasjonen fra universitetet ut på nett slik at studentene selv kan finne frem til relevant informasjon. Et argument som begrunnet at forelesningsmaterieell bare ble lagt ut elektronisk var at universitetet ønsket å spare penger på å slippe å dele ut så mye papir til studentene.⁸

Som en konklusjon tror vi at studentene nyter godt av å bli styrt i sin bruk av informasjonsteknologi, fordi når studietiden er over må de forberede en ny hverdag som også

⁵ Arild Jansen, Forelesning 8.11.2005 ved UiO, ss. 7-8

⁶ Arild Jansen, Forelesning 8.11.2005 ved UiO, ss. 9-10

⁷ <http://odin.dep.no/mod/norsk/aktuelt/pressesenter/pressem/050001-070058/dok-bn.html> og

<http://www.youwish.no/dri1001/oblig2.doc> ss. 1-2

⁸ Ble sagt på informasjonsmøtet til Humanistisk Fakultet i august 2005.

styres av den samme teknologien. Samt at det at studenter har en tilfredsstillende digital kompetanse, er et viktig mål for det politiske flertall i Norge.

Apropos, noe som kan forbedres eller egentlig aldri kan presiseres ofte nok, er at UIO har en viktig oppgave med å ha en demokratisk tilnærming til økt bruk av IKT. Med det menes at man må ta hensyn til de studentene som ikke er så opptatt eller ikke har så lett for anvende seg av elektroniske løsninger, kan for eksempel gjelde eldre eller utenlandske studenter som ikke har hatt de samme forutsetningene for å lære seg grunnleggende pc-bruk. Derfor er det utrolig viktig at universitetet passer på at enkelte studenter ikke faller utenfor fordi de ikke har nok kunnskaper innenfor IKT.

3. Universitetets reglement for bruk av IT-tjenester

20. februar 1996 vedtok Det Akademiske Kollegium ”Reglement for bruk av universitetets IT-tjenester”⁹. I punkt 1. Området for dette reglement, står det under punkt 1.1

Dette reglement gjelder for bruk av universitetets IT-tjenester. Med *IT-tjenester* siktes det til felles maskiner og IT-systemer, sluttbrukerutstyr, nettverk, programmer, data m.v. som stilles til disposisjon av universitetet inklusive lokale, nasjonale og internasjonale nettverk, eller andres maskiner og systemer som man får tilgang til gjennom slike ressurser. Reglementet gjelder for ansatte, studenter og andre som får tilgang til IT-tjenestene, heretter kalt *brukere*.

Reglementet inneholder videre punkter som regulerer 2. lojal bruk, 3. datasikkerhet, 4. respekt for andre brukere og personvern, 5. sømmelig bruk og ressursbevissthet, 6. rettigheter knyttet til datamaskinprogrammer, tekst og databaser, 7. tjenestekvalitet og erstatningsansvar, 8. lokal IT-ansvarlig og USITs rett til innsyn, og til slutt 9. sanksjoner ved overtredelse av reglementet.

Reglementets punkt 1.3 forplikter brukerne ved UiO til å holde seg oppdatert om det til enhver tid gjeldende reglement og eventuelle supplerende bestemmelser.

Universitetets It-reglement ramser opp en rekke regler som er av en veldig generell karakter, med det menes at når man leser punktene fra topp til bunn får man et inntrykk av at dette er allmenne regler som hvemsomhelst burde være innbefattet med. Derimot når man for eksempel kommer til de to siste punktene, punkt 8 og 9, dukker det opp regler som er mer spesifikke ovenfor It-bruk ved UiO. Kanskje burde det finnes et mer konkret reglement ovenfor it-bruken ved universitetet, slik at sannsynligheten blir større for at studentene i større grad forstår hvilke regler som gjelder særskilt ved UiO.

Ved at It-reglementet er av en såpass generell karakter gir også et inntrykk av at reglene kun er der for at UiO skal dekke sin egen rygg i tilfelle noe skulle gå galt. Vi mener at et reglement, og det spesielt innenfor noe så nytt som It, er nødt til å være ekstra påpasselig med å sørge for at reglene er tilgjengelige, og at de har høy relevans ovenfor brukerne slik at de virkelig forstår hva de innebærer.

⁹ <http://www.usit.uio.no/it/reglement/it-reglement.html>, lest 10.11.2005, se også vedlegg 1

4. Studentweb

4.1 Om studweb

Studweb er en nettbasert tjeneste for alle som er studenter ved UiO (brukes også av andre institusjoner). Denne tjenesten er stadig under utvikling og inkluderer løpende nye muligheter. Per i dag benyttes studweb først og fremst på å administrere sine eksamener, legge opp en utdanningsplan, semesterregistrere seg, få sensur og diverse andre tjenester knyttet til det administrative rundt studiet.

4.2 Studweb's plass i studiene ved UiO

Studweb er ment for å kunne avlaste den manuelle håndteringen av forskjellige administrative oppgaver hos UiO, men også for å gjøre informasjonen mer tilgjengelig for studenter. De tilgjengelige tjenesten hos studweb per i dag er¹⁰:

- fylle ut og bekrefte utdanningsplan og senere se på opplysninger om denne
- semesterregistrere deg dersom du ikke skal ha utdanningsplan
- søke undervisningsopptak og se resultatet
- finne betalingsinformasjon/bestille giro for betaling av semesteravgift og kopiavgift
- kjøpe utskrifter
- annullere/endre eksamensmeldinger
- se hvilke eksamensmeldinger du er registrert med
- se eksamensresultatene dine
- endre adresse
- endre PIN-kode
- Velge Helsetjenesten som fastlege
- reservere deg mot at din e-postadresse blir oppført i personkatalogen til UiO
- Se hvilke opplysninger som er sendt til Lånekassen

Det er ment at denne listen skal øke og omfatte stadig flere tjenester.

4.3 Utdanningsplanens oppgave

Fra UiO's hjemmesider kan vi lese formålet med utdanningsplanen:¹¹

Utdanningsplanen skal vise UiOs ansvar og forpliktelser overfor studentene, og studentenes ansvar og forpliktelser overfor UiO og medstudentene. Utdanningsplaner skal også være et redskap for studentenes planlegging av eget studieløp.

En utdanningsplan består av to deler:

- *Generell del - felles for alle på et studieprogram*
- *Individuell del - hvor du planlegger ditt studieløp ved UiO*

Denne planen fungerer som en langvarig plan for studentene, og de obligatoriske delene er automatisk plottet inn her. Dette bidrar til at studenter med program over flere år kan legge opp studiet sitt og få en oversikt over gangen i det.

4.4 Utdanningsplanen's virkning

¹⁰ <http://www.uio.no/studier/studentweb/>

¹¹ <http://www.uio.no/studier/utdanningsplan/>

Da jeg begynte ved UiO var jeg godt kjent med studweb allerede, siden jeg hadde brukt dette i tidligere studier. Forskjellen nå var at man nå hadde tatt i bruk en såkalt utdanningsplan som skulle fylles ut og godkjennes hvert semester. Dette hørtes vel og bra ut syns nå jeg, men siden jeg hadde studert en del fra før av så hadde jeg tenkt til å legge opp studiet på en litt annen måte enn hva som er "normalen". Det største problemet dukket opp siden de obligatoriske fagene automatisk settes til de "riktige" semestrene i studieplanen. Jeg skulle bare gå på UiO i to år, så derfor var jeg nødt til å rokkere på disse fagene også, og problemet var at det gikk ikke. Siden disse var såkalte obligatoriske emner i studieplanen så var disse fastsatt til det og det semesteret og dette var det ikke meningen å endre på. Løsningen på problemet ble da at læreren måtte inn å overstyre dette for flere elever, og dette ble oppfattet noe tungvint siden dette var et valg man burde kunne gjort selv. Når endelig alt var på plass så virket det hele ganske greit og oversiktlig.

4.5 Studweb's innvirkning på studiet

Studweb fungerer i dag som den siden hvor de fleste studentene gjør alt det administrative innenfor sitt studie. Det har resultert i en mye mer tilgjengelig og raskere behandling av de valg man ønsker, men legger også press på alle studenter til å lære seg denne tjenesten. Min erfaring er herfra at studweb har ett grensesnitt som kan virke til dels rotete innimellom, og det kan være lett å rote seg bort.

4.6 Konklusjon

Studweb er helt klart ett kraftig verktøy som gjør mye informasjon lett tilgjengelig for studenter ved UiO. Det at man nå kan sjekke karakterene sine fra hvor man vil i verden, melde seg enkelt opp til fag og at også tjenester som fastlege og adresseendringer ved bare ett tastetrykk er selvfølgelig praktisk i mange sammenhenger. Men samtidig kontrollerer her UiO adferden til studentene ved å legge ut valgene og mulighetene etter slik det er ønskelig. En løsning slik som studweb er også avhengig av å ha ett avansert loggsystem for å fange opp eventuelle feil og angrep som kommer, og siden man her kan logge inn med fødselsnummer så kan personvernet her drøftes.

Også utdanningsplanen fungerer godt så lenge man følger den malen som UiO har lagt opp for det enkelte studiet. Det er også en fin måte å kunne planlegge sin framtidige skolegang ved institusjonen, men problemet kommer når man ønsker seg litt mer valgfrihet. Innbygget i systemet ligger det kontroller på at fag og studieløp skal stemme med de kriteriene som er gitt, og UiO sørger med dette for at ingen elever får gjort noe utenom normalen.

Styringen av studieløpet er etter mitt syn en svært effektiv styring. Siden ingen studenter kommer utenom studweb, vil dette med andre ord sørge for at ingen studenter får gjort noe som studweb nekter dem å gjøre. Vil man melde seg opp til en eksamen man ikke har lov til å ta, overstyres dermed studweb dette og sørger for at kun de lovlige valgene blir gjort.

5. Kurssidene

Dette kapittelet tar for seg kurs-sidene til [Demokrati og rettigheter i informasjonssamfunnet](#), og hvordan UIO som overordnet instans styrer studentenes bruk av IKT.

Kurs-sidene fungerer som en kommunikasjons kanal mellom lærerne og studentene, samt studieadministrasjonen som kan legge ut viktige meldinger til studentene på disse sidene. Kurs-sidene inneholder informasjon om når og hvor det er undervisning og hva som er pensum. Foiler fra forelesningene blir også lagt ut og informasjon rundt de obligatoriske oppgavene er også å finne på sidene.

”Automatisering, det å la maskiner utføre tungt og belastende arbeid har vært dypt rotfestet drøm hos menneskene”¹². Er den ”nye” IKT bruken, ved for eksempel UIO, kun et produkt av menneskets trang etter å automatisere noe vi opplever som kjedelig arbeid eller har det en hensikt der målet er å gi studentene et bedre studietilbud?

Økt IKT bruk ved Universitetet innebærer en høyere grad av kommunikasjon mellom student og universitet, som også innebærer at UIO får større kontroll over sine studenter.

Kurs-sidene baserer sin kommunikasjon med studentene via Internett, der det stort sett er en én veis kommunikasjon mellom UIO og studenten. Det er kun noen få ansatte ved universitetet som har adgang til å legge ut informasjon på kurs-sidene, noe som forsterker én veis kommunikasjonen. Men fysiske hindringer som geografi får mindre betydning siden informasjon fra universitetet er like lett tilgjengelig uansett hvor eventuelt studenten befinner seg. En forbedring ved kurs-sidene kunne vært å legge til et diskusjonsforum der studentene kunne stille eventuelle spørsmål eller holde kontakt med andre studenter ved samme kurs. Dette ville bidra til en økt forbedring i kommunikasjonen mellom alle de som er knyttet til kurset, samt at studentenes mulighet til selv å bestemme till en viss grad hva som legges ut på sidene, vill føre til at deres IKT bruk ikke i like stor grad som i dag styres av universitetet. Siden studentene ofte er flittige brukere av sidene kan det være det blir oppdaget linker som ikke fungerer, og da kunne studentene på en enkel måte, gjennom å rapportere om dette på forumet slik at administrator ser dette, bidra til at kvaliteten på sidene opprettholdes.

Ser vi mer nøye på sidene ser vi at undervisningsmaterieell som består av foiler som blir benyttet av foreleserne, blir lagt ut som power point og PDF filer. For at studentene skal kunne ta del i den informasjonen de har krav på å få, er de nødt til å anpasse sin pc bruk til å omfatte blant annet disse to standardene. For å kunne åpne power point dokumenter er det i utgangspunktet nødvendig å ha Microsoft Office, som er en applikasjon som koster mange penger, men for en erfaren pc bruker er det ikke så vanskelig å få tak i gratis programvare som kan åpne disse dokumentene. På denne måten påtvinger universitetet studentene lukkede standarder som satt på sin spiss diskriminerer de uerfarne pc brukerne slik at de blir nødt til å gå til anskaffelse av dyr programvare for å kunne delta fullt ut på kurset, mens erfarne brukere slipper dette.

Er du student ved UIO i dag innebærer det at du er nødt til å ha kjennskap til blant annet pc'er og Internett. På alle områder innenfor det å være student, fra det å søke studieplass til det å delta i undervisning, krever en viss grad av kjennskap til IKT. Det er helt tydelig at UIO legger opp til at studentene skal delta i denne automatiseringen for å realisere universitetets opplagte mål om å være mer effektivt og dermed kunne gi et bedre studietilbud til studentene.

¹² Jansen, *Er teknologien styrbar – noen momenter ?*, s. 12,

Kurs-sidene for eksempel er egentlig ment å være til hjelp i studentenes studier, men faktum er at for å kunne delta fullt ut i studiene er du som student avhengig av den informasjonen som blir lagt ut på sidene. På den måten kan man si at universitetet styrer studentenes IKT bruk i stor grad. Hvor effektivt dette er ovenfor studenten avhenger litt av kompetansen til studenten på dette feltet. For en som er svært lite ”teknisk” av seg kan IKT bruken virke svært avskrekkende og demotiverende, mens for en som er motsatt anlagt kan økt IKT bruk være både inspirerende og motiverende.

6. Classfronter – en betraktning

Da jeg som fersk student ved UiO skulle melde seg på de fag jeg ville ha i studentweb, stilte tre av mine fag en betingelse om at skulle man ta de måtte man delta aktivt i nettundervisningen. Så flott tenkte jeg som første tanke. Jeg kan sitte hjemme og diskutere og lære av de andre studentene i et digitalt klasserom. Denne oppfatningen hadde jeg lenge. Og det var morsomt i bruk også.

Både studenter, nettlærere, forelesere og fagansvarlige har adgang til disse klasserommene i Classfronter. Men adgangen er regulert med passord, så man har tilgang kun til de fagene man er deltager i. Innenfor hvert klasserom, det vil si fag, presenteres undervisningsmaterialet i form av digitale kopier av forelesers materiale. Det kommer også oppdatert informasjon og beskjeder fra lærere gjennom semesteret. Alle innleveringer gjennom semesteret i form av semesteroppgave, førsteutkast, opponentkommentarer og selve eksamensbesvarelsen skal leveres digitalt i Classfronter.

Classfronter-rommene har et forum der spørsmål kan stilles eller besvares både av studenter, nettlærere og fagansvarlig. Også dette er positivt og lærerikt.

Men ettersom tiden gikk og min kunnskap gjennom faget digital forvaltning økte, så ble jeg litt mistenksom til dette opplegget i forhold til mitt personvern og mine interesser i å selv kunne bestemme hva som registreres om meg.

Fordi, vi vet navnet på alle medstudenter i klasserommene, men har ikke noe begrep om hvem som er hvem. Det følte ikke som noe problem i starten, men etter som tiden gikk ble det på en måte det. For i forumet vises det fullt navn når du skriver enten spørsmål eller svar, og det vises også hvem som har lest de forskjellige innleggene. Man blir observant på hvilke navn som går igjen i forumet, og etter hvert blir det tydeligere og tydeligere hva slags kunnskap den enkelte navngitte person har. Kombinert med at man ser hvem som ikke er aktive i diskusjoner, og aldri henter ut informasjon fra de diskusjoner som foregår blir det klart hvem som ”behersker” det digitale klasserom og hvem som ikke ”våger” seg inn. Denne oversikten er også lesbar for foreleserne og fagansvarlige, så de har nok også ganske god kontroll på studentenes netttaktivitet.

Med tilgang til flere klasserom får man etter hvert grundig oversikt over de navnene som er med i de enkelte fag. Når så midtsemesteroppgaven skulle leveres inn, ble alle innleveringene lagt ut med fullt navn og lesbare for alle. Det ble derfor lett at man merket seg navn på de man mente selv man kunne lære noe av, og de man selv mente ikke leverte særlig gode besvarelser. Det er lett å sette merkelapper på personer som man ikke har noen personlig

kontakt med, og som du heller ikke har et fjes knyttet til. Man kan jo si at dette fremdeles anonymiserer oss, men stadig underveis i semesteret får man jo kontakt med flere av medstudentene. Da er man ikke så anonym like vel, for ofte blir det kommentert når noen presenterer seg at ”å, er det deg som skrev det innlegget?” og så videre.

Da det ble klart for å lever inn førsteutkast, gjentok prosessen seg. Navnene var de samme og sammenligningen kunne fortsette. I to av fagene var oppgavene faglig relatert for det meste til teori. Men i det tredje faget hadde vi en oppgave om å ordne og katalogisere vårt eget arkiv.

For de som ikke vet hva det går ut på, vil jeg her komme med noen hovedtrekk i denne prosessen. Ordning er den delen av arbeidsoppgaven som går på å analysere, sortere og systemisere arkivmaterialet. For å kunne gjøre dette riktig, må arkivaren skaffe seg kunnskaper om arkivskaper. Disse kunnskapene vil arkivaren tilegne seg gjennom arkivmaterialet i seg selv, men noen ganger også via eksterne kilder som for eksempel oppslagsverk og tidsskrifter.

Det er den skriftlige redegjørelsen for arkivets innhold, sammenheng og struktur som til slutt blir katalogen. Katalogisering er registrering av standardisert informasjon om arkivets innhold og ordning. Den som siden skal bruke arkivet som kilde, kan derfor bruke katalogen til å avgjøre om de finner den informasjonen de er på jakt etter.

”Gjennom katalogiseringen kodifiseres ordningsarbeidet, og arkivene gjøres tilgjengelig”¹³

Og det var da jeg for alvor begynte å tenke på mitt personvern. For vi bør besvare førsteutkastet ganske detaljert for å få en god tilbakemelding fra medstudentene som skal opponere på det. Jeg hadde allerede bestemt opplysninger om mitt privatliv i form av de dokumenter som ligger i mitt private arkiv, mente jeg de andre i Classfronter ikke behøvde å få detaljert kunnskap om. At jeg kan ta de med i eksamensbesvarelsen er i og for seg greit, siden det kun er sensorene som får tilgang til den. Jeg hadde med andre ord fått noen sperrer på hva jeg ville utlevere om meg selv til de medstudentene jeg kun kjenner som navn. Ikke fordi dokumentene som er i mitt arkiv er så graverende, men de er personlig. Og i lys av personverninteressen om selvbestemmelse mener jeg at jeg bør ha mulighet til å velge om jeg vil gi fra meg disse opplysningene. Jeg begrenset derfor i innledningen at det ikke ville komme noen årstall, familieforhold eller informasjon om arbeidsgivere i min besvarelse.

Ikke alle følte det som meg, og det skulle snart vise seg. For når førsteutkastene kom var de proppfulle av opplysninger som jeg mener er av personlig karakter. De fleste navnene fikk plutselig opplysninger om både fødselsdato, oppvekststed, nåværende bosted, familieforhold, jobbforhold og interesser. Om navnene fikk jeg vite alt fra om de hadde barn, om de var gift og eventuelt skilt, hva tidligere samboere het, om personer i familien som var gått bort og til hva slags utdannelse de forskjellige har. Dette var uventet og kraftig kost. Jeg ble overrasket over at så få hadde tenkt tanken på om dette var informasjon de ville legge ut ”offentlig” for de medstudentene de har i dette faget. I ettertid har jeg spurt flere medstudenter om det at de så lett la ut opplysninger om seg selv. De fleste svarte at de ikke syntes det var så farlig å fortelle om seg selv, men de var villige til å se problemet når de fikk det presentert.

I forbindelse med denne obligatoriske oppgaven i digital forvaltning, ble jeg også på nytt opplyst om IT-reglementet ved UiO¹⁴. Særlig ble da punkt 4. om respekt for andre brukere og

¹³ Lange, Mangset og Ødegård, “Privatarkiver, bevaring og tilgjengeliggjøring”, Kommuneforlaget, Oslo 2001, Kap. 6 av Øyvind Ødegård s. 131

¹⁴ <http://www.usit.uio.no/it/reglement/it-reglement.html>, lest 10.11.2005, se også vedlegg 1

personvern interessant. For det første er det viktig som det står i punkt 4.3 at en bruker har taushetsplikt om noens personlige forhold som man får kjennskap til gjennom bruk av IT-tjenestene. Dette tror jeg at går mange studenter hus forbi, og jeg tror heller ikke noen tenker på akkurat dette når man bruker Classfronter.

I punkt 4.2 står det at

”En bruker plikter å gjøre seg kjent med de regler som særlig gjelder for personlige opplysninger. Datamaskinbaserte filer som inneholder opplysninger om enkeltpersoner eller om selskaper eller organisasjoner (fysiske og juridiske personer) vil normalt bare kunne opprettes etter samtykke fra Datatilsynet. Hvis en bruker ønsker å registrere personlige opplysninger, plikter vedkommende å forsikre seg om at det er adgang til dette etter personregisterloven eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, eller i medhold av konsesjon gitt til universitetet. Dersom registeret ikke vil være tillatt etter de nevnte regler, plikter brukeren selv å søke om nødvendig tillatelse. Den som har ansvar for driften vil kunne gi veiledning om hvordan brukere skal forholde seg.”

Ut i fra dette kan man vel egentlig si at studentenes besvarelse i Arkiv 1050, ligger på grensen av det reglementet tillater, men at det er vi som studenter som burde sjekket dette ut på forhånd.

Jeg er fortsatt positiv til bruk av Classfronter, men tror det ville vært en fordel om studentene kunne hatt mulighet til å anonymiseres overfor medstudenter. At de som er nettlærere kan få se hvem som er hvem, anser jeg ikke som noe problem. Videre burde kanskje oppgaven i det aktuelle faget opplyses om at personlige opplysninger ikke burde bli så tilgjengelige i førsteutkastet, og oppfordre studentene til moderasjon. Når det gjelder anonymisering tror jeg at terskelen for å delta med spørsmål og svar i forumene ville blitt lavere fordi man slipper å feste selve spørsmålet til sin egen person. Det ville gitt flere personer alibi til å spørre de ”dumme” spørsmålene. Med dette mener jeg at jeg har en oppfatning om at mange tror de bør stille omfattende og viktige spørsmål i forum, mens det kanskje er de enkle spørsmålene som de fleste studentene trenger svar på først. Og da er det kanskje ekstra vanskelig å feste de spørsmålene til sitt eget navn, av den grunn at man kanskje ikke vil blottlegge sin manglende kunnskap.

Jeg mener universitetet styrer studentene til å bruke IKT som Classfronter i undervisningen ved å kreve obligatorisk bruk, i form av digital informasjon til studenter og digitale innleveringer. Dette gjør at de studentene som ikke har kompetanse i bruk av slike tjenester, i alle fall må skaffe seg en basiskunnskap. Og slik jeg ser det, er denne kompetansen helt nødvendig i dagens samfunn. Jeg vil derfor poengtere at jeg synes Classfronter er et viktig redskap, og gir oss mange muligheter til å lære hverandre. Og at det totalt sett nok oppleves mer positivt enn negativt.

7. Konklusjon

Vi har nå sett på de ulike styringsformene, universitetets IT-reglement og tre forskjellige IKT-løsninger som er i bruk ved universitetet i dag. Etter å ha vurdert universitetets forskjellige IKT-løsninger, mener vi å kunne fastslå at universitetet aktivt prøver å styre studentenes bruk av disse løsningene. Ved å tilby masse informasjon elektronisk og ha elektroniske løsninger som basis for utdanningsopplegget, oppfyller de den målsetningen som ble presentert i *eNorge 2009 – det digitale spranget*. Vi anser dette som en god løsning, men oppfordrer universitetet allikevel til å være ledende på områder hvor universitetet sitter på stor kompetanse, særlig da med tanke på personvern.

Litteraturliste:

Jansen, Arild, ”Er teknologien styrbar – noen momenter ?”,
http://www.afin.uio.no/forskning/notater/4_03.pdf,

Jansen, Arild, Forelesning 8.11.2005 ved UiO,
<http://www.uio.no/studier/emner/jus/afin/DRI1001/h05/undervisningsmateriale/DRI1001-H05-8.11.pdf> , lest 8.11.2005

Kunnskapsforlaget H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) A/S og Gyldendal ASA,
”Fremmedordbok”, Oslo 2003

Lange, Mangset og Ødegård, ”Privatarkiver, bevaring og tilgjengeliggjøring”, Kap. 6 av
Øyvind Ødegård, Kommuneforlaget, Oslo 2001

<http://odin.dep.no/mod/norsk/aktuelt/pressem/050001-070058/dok-bn.html>
lest 25.09.2005

<http://www.uio.no/studier/utdanningsplan/> , lest 09.11.2005

<http://www.uio.no/studier/studentweb/> , lest 09.11 2005

<http://www.usit.uio.no/it/reglement/it-reglement.html> , lest 10.11.2005

<http://www.youwish.no/dri1001/oblig2.doc> , lest 10.11.2005